

M. Sovak: METODIKA VASPITANJA LEVAKA

(Izdavač: Savez udruženja defektologa Jugoslavije 1968.

Preveo Miodrag V. Matić)

Problem levorukosti dece bio je problem otkad je počelo njihovo školovanje i sistematsko vaspitanje, pa čak i mnogo ranije. Međutim, ovaj vaspitni problem, i ne samo vaspitni, bio je prenebregnut, zanemarem, namerno prećutkivan, skrivan, omalovažavan i potcenjivan iz raznih razloga: zbog tradicionalnih zabluda, verskih predrasuda, nedovoljnog naučnog poznavanja, nevođenja računa o pedagoškom principu individualnog prilagođenja detetu, jednoobraznosti i uniformisanosti nastavne i vaspitne prakse. A to se svetilo velikom broju ove dece, njihovim roditeljima, školi, zajednici. Najviše levorukom detetu koje je trpilo i patilo, jer se nad njegovom prirodom, nad njegovom ličnošću činilo nasilje od najranijeg detinjstva.

Naučna ispitivanja ovog problema s raznih aspekata — pedagoškog (naročito defektološkog), psihološkog, neurološkog, sociološkog — vršena posljednjih decenija u raznim krajevima sveta, iznela su na svetlost dana frapantne činjenice o teškim, često patološkim posledicama dosadašnjeg porodičnog i školskog vaspitanja takvog deteta. Zbog nepravilnog ophođenja s njim u porodici, školi i društvu, naročito zbog **prevežavanja** levorukosti u desnorukost, nastajale su često štetne, čak ponekad fatalne posledice: zastoj i kočenje motornih sposobnosti deteta, pojava neuropatskih simptoma (mokrenje u postelju, negativizam, mucanje, tikovi, grickanje noktiju i dr.), asocijalni (nekad antisocijalni) postupci i radnje (odricanje poslušnosti, prkošenje, osvetoljubivost, nedisciplinovanost, drskost, agresivnost, prekršaji društvenih normi), čak stagnacija (a ponekad regres) intelektualnih sposobnosti.

Profesor Karlovog univerziteta (i šef defektološke katedre) u Pragu Miloš Sovak izučava sa svojim saradnicima dugo vremena ovaj problem. Rezultate tih proučavanja izložio je u nekoliko naučnih dela (»Vychoni problémy levaštva«, »Lateralita jako výchovni problem«, »Výchova levaka v rodine«, »Metodika výchovy levaka«) i u znatnom broju članaka objavljenih u češkim, nemačkim, ruskim, engleskim i srpskohrvatskim pedagoškim časopisima. Angažovan od UNESKA i školskih vlasti, prof. Sovak je o ovom problemu održao cikluse predavanja na pojedinim univerzitetima i u naučnim društvima u izvesnom broju evropskih i američkih država. Neka od pomenutih njegovih dela (»Vaspitni problemi levorukosti« i »Metodika vaspitanja levaka«) i izvestan broj članaka prevedeni su na ruski, nemački, engleski, bugarski i srpskohrvatski (na srpskohrvatski u prevodu M. V. Matića).

U »Metodici vaspitanja levaka«, koja je krajem prošle godine izašla na našem jeziku, autor prvo izlaže naučno-teorijski deo ovog problema, a zatim u

ostalim poglavljima daje aplikaciju ovih saznanja u pedagoškoj praksi. Kao crvena nit u Sovakovoj teoriji o problemu levorukosti — koja se u izvesnim stavovima i pitanjima (biološkog karaktera) podudara s rezultatima naučno-istraživačkog rada u nekim drugim zemljama — provlači se (i čini osnovu) njegovo materijalističko shvatanje društvene (vaspitne i socijalne) strane problema.

U teorijskom delu autor izlaže potrebna znanja: o levorukosti kao ispoljavanju ličnosti i suštini lateralnosti (o prevazi jednog parnog organa — jedne ruke, jedne noge, jednog uha, jednog oka nad drugim) kod čoveka, zatim o razvoju lateralnosti, o tipovima i stepenu lateralnosti, o broju levaka među normalnim i defektnim osobama, o lateralnosti i desnorukoj kulturi, o potiskivanju levorukosti i njenim uzrocima i posledicama, o levorukosti i poremećajima čitanja i pisanja i o preventivnim merama.

U drugom delu, koji je podeljen u dva poglavlja, iznosi se korelacija lateralnosti i vaspitanja (značaj dominacije i lateralnosti u formiranju ličnosti, lateralnost i psihološki profil ličnosti, zatim o borbi predrasuda u shvatanju vaspitanja levaka i o problematičnosti vaspitanja za oberukost). Drugo poglavlje ovog dela knjige posvećeno je metodici vaspitanja levaka u porodici i školi. Tu se opširno govori o upoznavanju levorukosti (o anamnezi, testiranju i dr.) o vaspitanju neprevežbanih levaka, o metodici pisanja levom rukom, o vaspitanju prevežbanih levaka.

Na kraju knjige izložene su prednosti levaka (koji su se pravilno vaspitavali, čija se urođena levorukost i urođeno sposobnija dominantna hemisfera mozga respektovala) nad dešnjacima, a zatim su dati primeri iz prakse (vrlo instruktivni i vrlo interesantni) i, najzad, spisak ilustracija, shema, literature, registar.

Ovo delo prof. Sovaka predstavlja veliki doprinos nauci i pedagoškoj (naočito defektološkoj) praksi. Kad ga školski radnik (i roditelj takvog deteta) pažljivo prouči, biće zahvalan autoru ne samo zato što će njegovo stručno znanje biti znatno obogaćeno, već što će u svome vaspitno-nastavnom radu brže i pre dolaziti do potpunog uspeha, što će njegova pedagoška delatnost biti više prožeta humanošću, jer će se otklanjati mnoge patnje velikog broja levaka koje su proizlazile iz nepravilnog ophođenja roditelja, nastavnika i vaspitača. Zato ni jedna školska, nastavnikova, vaspitačeva i roditeljeva biblioteka neka ne bude bez ovog značajnog dela!

Knjiga je tehnički besprekorno opremljena.

Cveta Matić